

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij vijf fracties de behoefte de Minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen inzake de rechtsgang ten aanzien van drie Nederlanders in het buitenland. Voor dit schriftelijk overleg zijn de volgende brieven van de Minister van Buitenlandse Zaken geagendeerd:

- Reactie op verzoek van het lid Omtzigt, gedaan tijdens de Regeling van Werkzaamheden van 7 oktober 2015, over de detentie van twee Nederlanders in het buitenland (30 010, nr. 25).
- Reactie op het verzoek van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken inzake de zaak van de heer Hoose op Cyprus;

De voorzitter van de commissie,
Eijssink

De griffier van de commissie,
Van Toor

Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brieven van de Minister over de rechtsgang ten aanzien van drie Nederlanders in het buitenland. De leden hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie zijn verheugd over het nieuws dat de rechtszaak op Cyprus tegen dhr. Hoose is geseponeerd en dat hij kan terugkeren naar zijn familie in Nederland. De inspanningen die het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft geleverd bij het ondersteunen van dhr. Hoose en het bijstaan van zijn familie zijn prijzenswaardig. Kan de Minister toelichten hoe het besluit tot seponeren tot stand is gekomen, nadat de Cypriotische rechter eerst nog had besloten de zaak naar mei 2016 door te schuiven?

De leden van de VVD-fractie vernemen graag van de Minister hoe vaak de Nederlandse overheid financiële steun heeft verleend aan gedetineerden die een reële kans lopen te worden veroordeeld tot de doodstraf of daartoe zijn veroordeeld in de afgelopen tien jaar. En in hoeveel gevallen is het voorgekomen dat Nederland een staat op politiek niveau heeft aangesproken en opgeroepen het vonnis niet ten uitvoer te brengen in diezelfde periode? Hoeveel gedetineerden in het buitenland zijn momenteel veroordeeld tot de doodstraf?

Verder ontvangen de leden van de VVD-fractie graag een overzicht van de buitenlandse strafzaken sinds 1998 waarbij is besloten tot het inschakelen van een vertrouwensadvocaat, en een overzicht van de strafzaken sinds 2012 waarbij subsidie is verleend – met de hoogte van de toegekende bedragen – voor juridisch advies aan gedetineerden door onafhankelijke juridische organisaties.

Inbreng PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie danken de Minister voor de kabinetsreacties op de verzoeken over enkele consulaire zaken afkomstig van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken.

De leden van de PvdA-fractie constateren dat het Ministerie van Buitenlandse Zaken en verschillende media berichten dat de zaak tegen de heer Hoose in Cyprus officieel geseponeerd is. Zij vragen de Minister hoe het staat met de gezondheid van de heer Hoose, of hij ondersteund wordt bij zijn terugtocht naar Nederland en op welke wijze dit besluit tot stand is gekomen. Tevens vragen zij de Minister een overzicht te geven, voor zo ver mogelijk, van de momenten en wijze(n) waarop de regering op formele en informele wijze zich heeft ingezet voor de vrijlating en repatriëring van de heer Hoose.

De leden van de PvdA-fractie lezen dat de regering afhankelijk van de omstandigheden van het individuele geval bepaalt welke handelingen en maatregelen worden genomen wat betreft consulaire bijstand van een gedetineerde in het buitenland. Ook lezen zij dat het Ministerie van Buitenlandse Zaken tevens proactief enkele instrumenten toepast indien er Nederlandse zorg bestaat over een buitenlandse rechtsgang. De leden van de PvdA-fractie vragen de Minister een overzicht te geven van het scala aan instrumenten dat tot zijn beschikking staat en een appreciatie te geven van het dilemma deze instrumenten in stilte achter de schermen of publiekelijk in te zetten. Tevens vragen zij de Minister op welke momenten publieke aandacht voor dit soort, vaak precaire, diplomatieke processen zinvol is gebleken.

De leden van de PvdA-fractie steunen de regering in de consulaire bijstand voor Nederlandse gedetineerden die in het buitenland dreigen te worden veroordeeld tot de doodstraf of daartoe zijn veroordeeld.

Inbreng SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennis genomen van de beide brieven over de rechtsgang ten aanzien van drie Nederlanders in het buitenland en hebben daarover nog de volgende vragen en opmerkingen.

Wat de zaak-Singh betreft, hebben de leden van de SP-fractie de volgende vragen aan de Minister. Op welke wijze wordt het gratieverzoek ondersteund? Welke concrete activiteiten worden verricht inzake de gratie voor Singh? Zal de zaak Singh in persoon worden toegelicht aan de gouverneur? Wordt bij de gouverneur tevens aandacht gevraagd voor parole procedure, die nog niet ten einde is? Op welke wijze heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken het verzoek op basis van de Wet Overdracht Tenuitvoerlegging Strafvonnissen (WOTS) gesteund? Zijn er gesprekken geweest op het Ministerie van Veiligheid en Justitie? Is het waar dat tot op heden de heer Singh geen antwoord heeft ontvangen op zijn brief aan de Minister van Veiligheid en Justitie? Zo ja, waarom is de brief niet beantwoord? Welke belangenafweging is gemaakt die, ten nadele van het individuele geval (het vasthouden aan het strafrestant), moet wijken ten voordele van de staat?

Ook met betrekking tot de WOTS-procedure hebben de leden van de SP-fractie nog enkele vragen. Welke criteria gelden om af te wijken van de vijfjarentermijn? In welke gevallen maakt de Minister gebruik van zijn beoordelingsvrijheid (discretionaire bevoegdheid)? Welke criteria/voorwaarden gelden er om af te wijken van de bestaande beleid inzake WOTS?

De volgende vragen van de leden van de SP-fractie betreffen de vertrouwensrapporten die kunnen worden opgesteld. In welke gevallen worden er vertrouwensrapporten opgesteld? Wanneer en in welke gevallen besluit het ministerie tot het opstellen van een dergelijk rapport? Wordt het vertrouwensrapport gedeeld met de verdediging? Hoe worden de advocaten geselecteerd die betrokken zijn bij het opstellen van het vertrouwensrapport?

De leden van de SP-fractie vragen de Minister verder aan te geven hoe de lijst van te raadplegen advocaten wordt samengesteld die gedetineerden bij arrestatie ontvangen en wat de bezoekfrequenties zijn voor gedetineerden binnen de EU en daarbuiten.

De leden van de SP-fractie vragen de Minister of het klopt dat gedetineerden in het buitenland nog steeds de zorgpremie moeten betalen voor hun Nederlandse zorgverzekering. Of is inmiddels geregeld dat zij niet geconfronteerd worden met deze onnodige kosten? Zo nee, gaat de Minister zich ervoor inzetten dat de bijbehorende wetswijziging zo snel mogelijk wordt ingevoerd? Is de Minister bereid om te zorgen dat er in de tussentijd een tijdelijke oplossing wordt gevonden voor mensen die bij thuiskomst geconfronteerd worden met hoge schulden? Hoe helpt de Nederlandse regering hen hierbij?

De leden van de SP-fractie vragen of er al ervaring is opgedaan met de voortgezette tenuitvoerlegging van buitenlandse straffen. Zijn er meerdere landen die onder die voorwaarde de straf van een landgenoot overnemen en wat zijn daar de ervaringen? Loopt men niet het risico dat bijvoorbeeld een kleine drugsmokkelaar jarenlang zijn straf uit zit in een

Nederlandse cel naast een verkrachter of plegger van mishandeling, die dan eerder vrijkomt? Deelt de Minister de mening van voornoemde leden dat in plaats van omzetting in bepaalde concrete gevallen gekozen zou moeten kunnen worden voor voortgezette tenuitvoerlegging, als alleen op deze manier de gedetineerde de tijd krijgt om te resocialiseren? Kortom, dat de buitenlandse straf zo wordt omgezet dat er steeds sprake is van een bepaald strafrestant? Zo nee, waarom niet?

De leden van de SP-fractie vragen de Minister tenslotte of hij bereid is om de effecten van het overleveringsbeleid en het maatwerk dat daarbij wordt toegepast te evalueren? Zo nee, waarom niet?

Inbreng CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie zijn verheugd over de terugkeer van René en Tineke Hoose naar Nederland. Wel zijn ze, met het echtpaar, benieuwd naar de reden waarom de zaak geseponeerd is en welk effect de inspanningen van de Minister en de Nederlandse ambassadeur gehad hebben.

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat Romano van der Dussen op een verschrikkelijke manier door iedereen in de steek gelaten is en wordt. Ook na drie keer Kamervragen, na vragen in de Raad van Europa, blijft iedereen een verschrikkelijk formeel standpunt huldigen en lijkt er weinig schot in de zaak te zitten. Deze leden hebben een aantal opmerkingen en vragen over de zaak van dhr. Van der Dussen:

1. Op 28 augustus 2003 oordeelt de Nationale ombudsman een klacht van een gedetineerde tegen de Nederlandse diplomatieke vertegenwoordiging in Spanje gegrond is. Een van de klachten die gegrond verklaard word, is het feit dat deze persoon in de eerste anderhalf jaar van zijn detentie slechts drie keer bezocht is. De Nationale ombudsman concludeert dat dat te weinig is (rapport 2003/285 van de Nationale ombudsman). Vlak na het verschijnen van dit rapport wordt dhr. Van der Dussen gearresteerd. In de anderhalf jaar voor zijn veroordeling wordt ook hij slechts drie keer bezocht, constateren de leden van de CDA-fractie op basis van de antwoorden op Kamervragen. In het jaar erop, totdat het vonnis in hoger beroep definitief wordt, vinden slechts twee bezoeken plaats. De leden van de CDA-fractie verzoeken de Minister aan te geven welke actie ondernomen is naar aanleiding van het rapport van de Nationale ombudsman.
2. Uit het feitenrelaas van de Kamervragen blijkt dat op 23 maart 2007 een rapport verschijnt waaruit blijkt dat er een DNA-match is met een Britse man (dhr. Dixie). De leden van de CDA-fractie zouden dat rapport graag ontvangen en wijzen erop dat zij daar al eerder om verzocht hebben. De vraag die deze leden met nadruk willen stellen is: wanneer kregen de Nederlandse autoriteiten deze brief en/of deze informatie, namelijk dat het enige DNA-bewijsmateriaal dat gevonden is op een van de slachtoffers met een andere man gematched is? De leden van de CDA-fractie wijzen de Minister er in dit verband op dat zij een duidelijk antwoord wensen op deze vraag en niet een ontwijkend antwoord zoals zij al drie keer eerder ontvangen hebben. Immers op 20 juli 2015 ontweek de Minister de vraag als volgt (Aanhangsel 2014/2015, 1947): «Vraag 6. Sinds wanneer bent u ervan op de hoogte dat het enige DNA-materiaal op een van de drie slachtoffers al in 2006 gematched is met het DNA-materiaal van een Brit die in Groot-Brittannië een levenslange straf uitzit voor moord?» «Antwoord 6. In mei 2015 heeft Stichting PrisonLaw het Ministerie van Buitenlandse Zaken op de hoogte gebracht dat er 100% zekerheid bestaat over deze DNA-match.»

En op 28 augustus 2015 (2014/2014, 3184) deed de Minister dat als volgt: «Vraag 7, 8 en 9. Klopt het dus dat u in 2010 en wellicht daarvoor al op de hoogte was van de DNA-match met de veroordeelde Britse moordenaar Mark Dixie? Kunt u precies aangeven op welke wijze u de afgelopen 8 jaar informatie ontvangen heeft over de DNA-match? Vindt u het antwoord dat u op 16 juli gaf, namelijk dat u in mei 2015 op de hoogte gebracht bent van de DNA-match, accuraat en volledig? Of wilt u dit antwoord bij nader inzien nog herzien?» «Antwoord 7, 8 en 9. Vanaf het begin bestonden er bij de advocaten van de heer Van der D. twijfels over het DNA-materiaal en de DNA-match. Deze twijfels zijn regelmatig aan de orde geweest in gesprekken tussen de ambassade en de advocaten. Er bestond echter geen zekerheid over. In mei 2015 heeft de Stichting PrisonLaw het Ministerie van Buitenlandse Zaken op de hoogte gebracht dat er zekerheid was over de DNA-match. Deze match moest echter nog worden geverifieerd en bevestigd door de Spaanse forensische politie om daadwerkelijk in de herzieningszaak te kunnen worden ingebracht. Vanuit de Nederlandse Ambassade in Madrid is bij herhaling aangedrongen op een voortvarende opvolging hiervan. Aan deze voortvarende opvolging hecht ik veel belang. Er is geen aanleiding mijn antwoord van 16 juli te herzien.»

Ten slotte schreef de Minister op 7 oktober 2015 (2015–2016, 226): «Vraag 2. Wanneer was u voor het eerst op de hoogte van het feit dat het enige DNA materiaal gevonden op een van de drie slachtoffers van het seksueel geweld waarvoor Romano van der Dussen veroordeeld is, al in 2006 door de Britse autoriteiten gematched is met het DNA materiaal van de Brit Mark D. die in Groot-Brittannië een levenslange straf uitzit voor moord?» «Antwoord 2. Zie mijn antwoorden van 27 augustus 2015 op de vragen van de leden Omtzigt en Knops met kenmerk 2015Z14411. Aanvullend hierop geldt dat vanaf zomer 2012 de Stichting PrisonLAW zich in de zaak heeft verdiept. De Stichting PrisonLAW informeerde het Ministerie van Buitenlandse Zaken in mei 2015 dat er zekerheid was over deze DNA-match.»

Deze antwoorden ontwijken natuurlijk allemaal de centrale vraag: sinds wanneer was bekend dat de Britse politie van mening was dat er een match was? En wanneer hoorde de Nederlandse autoriteiten hierover?

3. Bij een geen van de antwoorden en brieven tot nu toe wordt duidelijk wie het initiatief neemt om een vertrouwensrapport op te stellen. Zo'n rapport wordt alleen opgesteld indien er ernstige vermoedens zijn dat er iets mis is. Heeft dhr. Van der Dussen of zijn advocaat om een vertrouwensrapport gevraagd en wat gebeurde er toen? En wie heeft besloten dat een vertrouwensrapport opgesteld kon worden?
4. Na het opstellen van het vertrouwensrapport doet de vertrouwensadvocaat een verzoek aan de Spaanse procureur om toezending vervolgstukken op de brief van 23/03/2007, dat is de brief over de DNA match. Hij doet dat verzoek in februari 2010 en ontvangt de stukken in maart 2010 om in dezelfde maand een advies uit te brengen aan het ministerie, blijkt uit het relaas dat aan de Kamer gestuurd is. Kan de Minister die drie documenten openbaar maken? En kunt u tenminste de inhoud, de ontvangen materialen en het advies weergeven?
5. Wanneer en op welke wijze is het rapport van de vertrouwensadvocaat met dhr. Van der Dussen gedeeld? Wanneer en op welke wijze is het aanvullend advies met hem gedeeld?
6. Klopt het dat dhr. Van der Dussen in 2012 twee keer bezocht is door de ambassade of het consulaat, in 2013 een keer, in 2014 geen enkele keer? Klopt het dat hij in juni 2015 weer bezocht is, net toen zijn zaak

in de pers veel aandacht begon te trekken en dat hij sindsdien wel regelmatig bezocht wordt?

7. Welke acties heeft de Nederlandse regering sinds medio 2015 genomen om de herziening van de zaak van de heer Van der Dussen te bevorderen en te bevorderen dat hij in ieder geval voorlopig vrijgelaten wordt?
8. Hoe staat het met de heropening van de zaak door de Spaanse justitie (http://www.telegraaf.nl/binnenland/24763463/___Zaak_Romano_v_d_Dussen_heropend__.html)?
8. Welke ondersteuning krijgt de heer Van der Dussen bij het indienen van een schadeclaim?
9. Welke ondersteuning zult u hem aanbieden wanneer hij weer vrij komt?

Daarnaast hebben de leden van de CDA-fractie nog enkele vragen over de zaak van de heer Singh. Na gesprekken met een aantal betrokken in deze zaak zijn zij vooral verrast dat er een vertrouwensrapport over zijn zaak is opgesteld. Zij verzoeken de Minister dit rapport openbaar te maken.

Verder hebben zij de volgende vragen over dit vertrouwensrapport:

1. Wat was de directe aanleiding om het vertrouwensrapport op te stellen?
2. Wanneer heeft dhr. Singh voor het eerst inzage gehad in het vertrouwensrapport over zijn zaak?
3. Toen zijn advocaat in 2011 om inzage in het dossier vroeg, heeft hij toen inzage gehad in het rapport?
4. Heeft de huidige advocaat van de heer Singh het vertrouwensrapport per ommekeer ontvangen toen hij erom vroeg? Zo nee, waarom niet?
Verder hebben de leden van de CDA-fractie de volgende vragen:
5. Hoe vaak is de heer Singh bezocht sinds 1998 tot heden? (Singh wordt sinds de media aandacht in 2015 en het parolaverzoek bezocht conform beleid).
6. Op welke wijze wordt het gratieverzoek ondersteund?
7. Welke concrete activiteiten worden verricht inzake de gratie voor Singh?

Inbreng D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de brieven van de Minister van Buitenlandse Zaken over de rechtsgang ten aanzien van drie Nederlanders in het buitenland.

De leden van de D66-fractie constateren dat het Ministerie van Buitenlandse Zaken alleen optreedt bij de bepaling van de strafmaat in een buitenlandse rechtsgang als de doodstraf wordt opgelegd. De genoemde leden ontvangen graag een toelichting welke acties dan concreet worden ondernomen. Ook vragen zij de Minister toe te lichten in welke gevallen uit het verleden dit is gebeurd, en met welk resultaat. Tevens vragen de genoemde leden de Minister toe te lichten wat de stand van zaken is met betrekking tot de Nederlandse gedetineerden in Indonesië die in afwachting zijn van executie van de doodstraf? Kan de Minister ook toelichten op welke wijze de Nederlandse regering zich thans inzet voor deze Nederlanders, zo vragen deze leden.

De leden van de D66-fractie zijn verheugd te lezen dat de Minister eerder dit jaar het «parole» verzoek van de heer Singh, die mogelijk al 31 jaar onschuldig vastzit, voor voorwaardelijke vrijlating op medische gronden heeft ondersteund. Eveneens zijn de genoemde leden verheugd te lezen dat de Minister voornemens is een gratieverzoek van de heer Singh, zodra dit verzoek voorligt, op humanitaire gronden bij de Amerikaanse

autoriteiten te ondersteunen. Graag ontvangen de genoemde leden een toelichting van de Minister wanneer en op welke wijze hij dit verzoek tot gratie zal ondersteunen? Ook zijn de genoemde leden benieuwd of, en zo ja op welke wijze, de Minister aandacht vraagt voor het «parole» verzoek? Tevens willen de genoemde leden graag weten of het vertrouwensrapport over de heer Singh nog onderwerp van gesprek is? Zo niet, dan ontvangen deze leden graag een toelichting waarom niet.

De leden van de D66-fractie merken op dat het vreemd is dat de Minister (nog steeds) van mening is dat de heer Singh onvoldoende binding heeft met Nederland. Graag ontvangen de genoemde leden een toelichting welke objectieve maatstaven er zijn om te bepalen of iemand voldoende binding heeft met Nederland, aangezien er geen sprake is van een wettelijke grondslag hiervoor. Het lijkt er dan ook op dat er sprake is van volledige willekeur, zo constateren de genoemde leden. Of heeft de Minister criteria waaraan moet worden voldaan zodat sprake is van voldoende binding met Nederland? De genoemde leden zouden graag het afwegingskader ontvangen op basis waarvan zulke beslissingen worden gemaakt, aangezien dit in de eerdere antwoorden op schriftelijke vragen slechts deels wordt toegelicht.¹

De leden van de D66-fractie hebben verheugd kennis genomen van het feit dat de zaak Van der D. wordt heropend. De genoemde leden vinden het terecht dat de Minister zich nu persoonlijk heeft ingezet bij zijn Spaanse ambtsgenoot voor voortvarende behandeling van de zaak Van der D. Wel wijzen de genoemde leden er op dat het lang heeft geduurd voordat de Minister actie ondernam, aangezien al in mei 2015 bekendheid was over de DNA-match. Ook eerder zijn er al veel twijfels geuit over het verloop van de rechtsgang in deze zaak. De genoemde leden betreuren het dat er zo lang nauwelijks actie is ondernomen vanuit de Nederlandse regering. Zij zien echter in de stap van de Minister een bemoedigend signaal, en verwachten dat hij niet zal stoppen voordat er gerechtigheid is voor Van der D. De genoemde leden zijn benieuwd of de Minister – nu bekend is dat de zaak wordt heropend – nog belangwekkende feiten heeft te melden over de voortgang.

De leden van de D66-fractie zeer verheugd dat de zaak van de heer Hoose is geseponeerd. De genoemde leden vragen de Minister wel toe te lichten wat zich heeft voorgedaan dat deze zaak nu ineens is geseponeerd. Heeft de Minister daar meer informatie over, zo vragen deze leden.

Tot slot vragen de leden van de D66-fractie aandacht voor onderzoek dat is uitgevoerd door een promovendus aan de Universiteit van Tilburg over Nederlanders in buitenlandse detentie.² Uit dat onderzoek blijkt namelijk dat Nederland zich voornamelijk richt op het welzijn van de gedetineerde en niet zozeer op de oorzaken van de moeilijkheden. Ook wordt duidelijk dat buitenlandse autoriteiten over het algemeen niet door Nederland worden aangesproken wanneer de basisrechten van Nederlanders in buitenlandse detentie worden geschonden. De genoemde leden vragen de Minister hierop te reageren. Ook ontbreekt de nazorg bij terugkeer in Nederland, zo concludeert de onderzoeker. Kan de Minister hier op ingaan, zo vragen deze leden. De genoemde leden zouden het zeer waarderen wanneer de Minister een heldere reactie kan geven op het

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2015–2016, Aanhangsel van de Handelingen 209, 6 oktober 2015. Specifiek het antwoord op vraag 6, 7 en 9, waar termen als «en zo meer» worden gebruikt en wordt gesteld dat «de zogenoemde vijfjarenregel ter indicatie dient en zeker niet allesbepalend is».

² <https://www.tilburguniversity.edu/nl/actueel/persberichten/persbericht-nederlanders-in-buitenlandse-detentie/>

onderzoek. Tevens vragen zij de Minister aan te geven op welke wijze deze de conclusies wil gebruiken ter verbetering van het huidige beleid.